

**THE BOMBAY MERGED TERRITORIES (JANJIRA AND BHOR)
KHOTI TENURE ABOLITION ACT, 1953
(Bombay LXXI of 1953)**

मुंबई विलीन प्रदेशांतील (जंजिरा व भोर) खोती सत्ताप्रकार नाहीसा करण्याबाबत
अधिनियम, १९५३

अनुक्रमणिका.

प्रारंभिक.

कलमें.

पान

१.	लघु संज्ञा, व्याप्ति व सुरुवात	११५१
२.	व्याख्या	११५१
३.	खोती सत्ताप्रकार नाहीसा करणे	११५३
४.	जंजिराच्या विलीन प्रदेशांत खातेदार कोण असावे	११५४
५.	भोरच्या विलीन प्रदेशांत भोगवटा करणारे कोणते इसम असावेत	११५४
६.	विवक्षित कुळें भोगवटा करणारे असणें	११५५
७.	खोतास देणें असलेल्या रकमा भरण्याची जबाबदारी व खोताचे हक्क नाहीसे होणें.	११५५
८.	खोत्यांच्या देण्यांचें रूपांतरित मूल्य	११५५
९.	भोगाधिकार मूल्य किंवा रूपांतरित मूल्य हे जमीन महसुलाची थकबाकी म्हणून वसूल करता येईल.	११५६
१०.	खोतानें हिशोब वगैरे अधिकृत अधिकाऱ्याच्या स्वाधीन करणे	११५६
११.	लागवडीस न आणलेल्या आणि पडीत जमिनी व जमीन महसूल अधिनियम, कलम ३७ मध्ये निर्दिष्ट केलेली सर्व मालमत्ता ही राज्य सरकारमध्ये निहित होणें.	११५६
१२.	जमीन परत मिळण्याचा खोताचा हक्क नष्ट करणे	११५७
१३.	झाडांवरील हक्क	११५७
१४.	जमिनीतील कोणतेहि हक्क व हितसंबंध नष्ट केल्याबद्दल किंवा त्यांत फेरबदल केल्याबद्दल नुकसानभरपाई देण्याची पद्धत.	११५७
१५.	मुदत	११५८
१६.	न्यायालय शुल्क	११५८
१६-अ.	सन १९५८ चा मुंबई अधिनियम ९३ वा याच्या प्रारंभापूर्वी केलेल्या निवाड्यांच्या संबंधात फेरतपासणीचे अधिकार.	११५८
१७.	चौकशी व कामकाज हे, न्यायसंबंधी काम समजणें	११५९
१८.	नुकसानभरपाईची रक्कम हस्तांतरित करण्याजोग्या रोख्यांच्या स्वरूपांत देण्याजोगी असणें.	११५९
१९.	सन १९४८ चा मुंबईचा अधिनियम ६७ वा याचे उपबंध खोत व कुळें यांच्या मधील संबंधांना लागू असणें.	११५९
२०.	अधिनियम कौली जमिनींना लागू नसणें	११५९
२१.	नियम	११५९
२२.	रद्द करणे	११५९

सन १९५३ चा मुंबई अधिनियम, क्रमांक ७१*

[मुंबई विलीन प्रदेशांतील (जंजिरा व भोर) खोती सत्ताप्रकार नाहीसा करण्याबाबत अधिनियम, १९५३.]

[२८ डिसेंबर १९५३]

ह्या अधिनियमांत पुढील अधिनियमांअन्वये अनुकूलन, रूपभेद व सुधारणा करण्यांत आल्या आहेत :—

सन १९५५ चा मुंबई अधिनियम ५१.

मुंबई विधी लागू करणे (राज्य व समवर्ती विषय) आदेश, १९५६.

सन १९५८ चा मुंबई अधिनियम ९३.

पूर्वीच्या जंजिरा व भोर या विलीन संस्थानांच्या प्रदेशांत अंमलांत असलेला खोती सत्ताप्रकार नाहीसा करण्याबाबत अधिनियम

ज्याअर्थी, पूर्वीच्या जंजिरा व भोर या विलीन संस्थानांच्या प्रदेशांत अंमलांत असलेला खोती सत्ताप्रकार नाहीसा करणे व यांत यापुढे दिलेल्या कांहीं परिणामभूत व आनुषंगिक गोष्टींसाठी तरतुद करणे इष्ट आहे ;

त्याअर्थी, याअन्वये पुढीलप्रमाणे अधिनियम करण्यांत आला आहे :—

१. (१) या अधिनियमास मुंबई विलीन प्रदेशांतील (जंजिरा व भोर) खोती सत्ताप्रकार नाहीसा करण्याबाबत अधिनियम, १९५३, असे म्हणावे. लघु संज्ञा, व्याप्ति व

(२) तो कुलाबा जिल्ह्यांत संपादित केलेल्या पूर्वीच्या विलीन झालेल्या जंजिरा संस्थानच्या प्रदेशास (ज्यास यांत यापुढे 'जंजिराच्या विलीन प्रदेश' असे म्हटले आहे) व पूर्वीच्या विलीन झालेल्या भोर संस्थानच्या प्रदेशास (ज्यास यांत यापुढे 'भोरचा विलीन प्रदेश' असे म्हटले आहे) लागू आहे. सुरुवात.

(३) तो, राज्य सरकार, राजपत्रांतील अधिसूचनेद्वारे जी तारीख नेमील त्या तारखेस अमलांत येईल.

२. (१) विषयांत किंवा सदर्भात एतद्विरुद्ध कांहीं नसल्यास, या अधिनियमांत,— व्याख्या.

(१) "जमीन महसूल अधिनियम" म्हणजे, मुंबई जमीन महसूल अधिनियम, १८७९;

(२) 'क्लेक्टर' या संज्ञेत, या अधिनियमाअन्वये क्लेक्टरची कामे पार पाडण्यासाठी व त्याचे अधिकार चालविण्यासाठी राज्य सरकारने नेमलेल्या अधिकाऱ्याचा समावेश होतो ;

(३) 'धारा जमीन' या संज्ञेचा अर्थ, खोती गांवांत धारेकऱ्याने धारण केलेली जमीन असा समजावा ;

(४) 'धारेकरी' या संज्ञेचा अर्थ, धारा सत्ताप्रकाराने धारा जमीन धारण करणारा इसम असा समजावा ;

(५) 'खोत' या संज्ञेचा अर्थ, खोती सत्ताप्रकाराने खोती गांव धारण करणारा इसम असा समजावा आणि तींत पुढील इसमांचा समावेश होतो :—

(अ) खोतकी बंधरीत्या ज्याच्या कबजांत आहे असा गहाण घेणारा इसम ,

(ब) खोतकीतील सर्व सहहिस्सेदार ;

(६) 'खोतकी' या संज्ञेचा अर्थ, खोत या नात्याने खोताकडे निहित झालेले सर्व हक्क व हितसंबंध असा समजावा ;

(७) 'खोती फायदा' या संज्ञेचा अर्थ, भोर संस्थानाच्या विलीन प्रदेशांत खोती निसबत जमिनीचा भोगवटा करणाऱ्या कुळाने खोती फायदा म्हणून खोतास द्यावयाचे धान्य किंवा पैका, असा समजावा ;

*दिनांक १५ नोव्हेंबर १९५९ पर्यंत सुधारलेला.

(८) 'खोती खाजगी जमीन' या शब्दांचा अर्थ, भोर संस्थानाच्या विलीन प्रदेशांच्या संबंधांत, मूळच्या भूमापन व भूमिव्यवस्था दफतरांत खोती खाजगी म्हणून खोतीच्या स्वतःच्या नांवें दाखल केलेली जमीन असा समजावा ;

(९) 'खोती जमीन' या संज्ञेचा अर्थ, जंजिऱ्याच्या विलीन प्रदेशाच्या संबंधांत, खोती म्हणून गांवच्या दफतरांत दाखल केलेली व खोती म्हणून खोतीने धारण केलेली जमीन असा समजावा ;

(१०) 'खोती निसबत जमीन' या संज्ञेचा अर्थ, भोरच्या विलीन प्रदेशांच्या संबंधांत, मूळच्या भूमापन व भूमिव्यवस्था दफतरांत खोती निसबत म्हणून दाखल केलेली जमीन, असा समजावा ;

(११) 'खोती सत्ताप्रकार' या संज्ञेचा अर्थ,—

(अ) जंजिऱ्याच्या विलीन प्रदेशाच्या संबंधांत,—

(१) फरोक्त इजाफती खोती,

(२) वतनी इजाफती खोती,

(३) वसुली इजाफती खोती, किंवा

(४) तोटा इजाफती खोती,

म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या ज्या सत्ताप्रकारानें, विलीनीकरणापूर्वी कोणत्याहि वेळीं त्या संस्थानाच्या अधिपतीने दिलेल्या सनदेच्या आधारे व खोती भूमिव्यवस्था अधिनियम, १८८० हा, जंजिरा संस्थानास जेथवर लागू असेल तेथवर त्याच्या उपबंधांअन्वये अशा सनदेच्या अटींना अधीन राहून, खोती एखादें खोती गांव धारण करीत असेल तो सत्ताप्रकार; आणि

(ब) भोरच्या विलीन प्रदेशाच्या संबंधांत, ज्या वतनी खोती सत्ताप्रकारानें, खोती भूमिव्यवस्था अधिनियम, १८८० हा, भोर संस्थानास जेथवर लागू असेल तेथवर त्याच्या उपबंधांअन्वये एकादें खोती गांव धारण करण्यांत येत असेल तो वतनी खोती सत्ताप्रकार, असा समजावा ;

(१२) 'खोती गांव' या संज्ञेचा अर्थ, अनुसूचित निर्दिष्ट केलेले गांव असा समजावा ;

(१३) 'खोतीच्या येणें रकमा' या शब्दांचा अर्थ,—

(अ) खोतीस दिलेल्या सनदेच्या अटीनुसार जंजिऱ्याच्या विलीन प्रदेशांतील खोती जमिनीचा भोगवटा करणाऱ्या कुळानें खोतीस दिलेल्या खंडांतील खोतीचा फायदा, आणि

(ब) भोरच्या विलीन प्रदेशांतील खोती निसबत जमिनीचा भोगवटा करणाऱ्या कुळानें खोतीस दिलेला खोती फायदा ;

त्यांतून अशा जमिनीच्या संबंधांत त्या त्या वेळीं खोतीने सरकारास द्यावयाचा जमीन महसूल आणि सन मुंबईचा स्थानिक मंडळाबाबत अधिनियम, १९२३, याअन्वये वसूल करण्याजोगा उपकर, कोणताहि असल्यास, तो वजा जातां बाकी राहिलेली रक्कम असा समजावा ;

(१४) 'विलीनीकरण' या संज्ञेचा अर्थ, पूर्वीच्या हिंदी संस्थानांच्या संबंधांत, अशा संस्थानच्या अधिपतीने अशा संस्थानच्या राज्यकारभारासाठी व त्याच्या संबंधांतील संपूर्ण व व्याजर्तक हुकूमत व अधिकार चालविण्याचें बंद करणें आणि अशा संस्थानची शासन व्यवस्था सन १९३५ चा भारत शासन अधिनियम याचें कलम २९०-अ याअन्वये मुंबई राज्याकडे हस्तांतरित करणें असा समजावा ;

(१५) 'भोगवटा करणारे कुळ' या संज्ञेचा अर्थ,—

(अ) जंजिऱ्याच्या विलीन प्रदेशाच्या संबंधांत, खोती जमीन धारण करणारा व अशा जमिनींत कायम कुळवर्हिवाटीचा हक्क असणारा आणि ज्यास हक्क नोंदणी पत्रकांत जुने कूळ म्हणून दर्शविण्यांत आले असेल असा इसम, असा समजावा ;

(ब) भोरच्या विलीन प्रदेशाच्या संबंधांत, खोती निसबत जमीन धारण करणारा व ज्यास गांवच्या दफतरांत जुने कूळ म्हणून दर्शविण्यांत आले असेल असा इसम समजावा ;

(१६) 'विहित केलेले' या संज्ञेचा अर्थ, या अधिनियमाअन्वये केलेल्या नियमाअन्वये विहित केलेले असा समजावा ;

(१७) 'सरकारी जमीन' या संज्ञेचा अर्थ जंजिऱ्याच्या विलीन प्रदेशाच्या संबंधांत,—

(अ) हक्क नोंदणी पत्रकांत सरकारी जमीन म्हणून दर्शविलेली व वहिवाटद्वार म्हणून खोताच्या नावे दाखल केलेली जमीन, आणि

(ब) प्रथम खोती निसबत जमीन म्हणून धारण केलेली परंतु नंतर काढून घेतलेली व पूर्वीच्या जंजिऱा सरकारने खोताच्या सहहिस्सेदारास वहिवाटीसाठी दिलेली जमीन, आणि

(क) पडीत म्हणून जिच्यावर आकारणी केली असेल व जिच्या संबंधांत खोत सरकारला आकार देत असेल अशी समलतपद किंवा संबंधपद म्हणून ओळखली जाणारी जमीन,

असा समजावा ;

(१८) 'अनुसूचि' या संज्ञेचा अर्थ, या अधिनियमास जोडलेली अनुसूचि, असा समजावा.

(२) संहितेंत व्याख्या केलेल्या व या अधिनियमांत व्याख्या न केलेल्या कोणत्याहि शब्दाचा किंवा शब्द-प्रयोगांचा, जमीन म्हणून अधिनियमांत त्यांस जो अर्थ दिलेला असेल तोच अर्थ असेल.

(३) खोती भूमिव्यवस्था अधिनियम, सन १८८० हा, जंजिऱा संस्थानास जेथवर लागू करण्यांत आला असेल आणि भोर संस्थानास जेथवर लागू करण्यांत आला असेल तेथवर त्याचे उपबंध आणि खोती गांवांची अनुदाने, व खोती सत्ताप्रकारास आनुषंगिक असलेल्या गोष्टीसंबंधी ह्या अधिनियमांतील उल्लेख हे, ह्या अधिनियमाअन्वये उक्त अधिनियम रद्द करण्यांत आला असला तरी, उक्त अनुदाने रद्द करण्यांत आलीं असलीं व उक्त सत्ताप्रकार नाहीसा करण्यांत आले असले तरीहि, हा अधिनियम अंमलांत येण्याच्या निकट-पूर्वी, उक्त उपबंध, अनुदाने व आनुषंगिक गोष्टी ज्या स्वरूपांत अंमलांत होत्या त्या स्वरूपांत त्याच्यासंबंधी केलेले उल्लेख आहेत, असे समजून त्याप्रमाणे त्यांचा अर्थ लावण्यांत आला पाहिजे.

(४) एखादे खोती गांव कोणत्या सत्ताप्रकाराने धारण करण्यांत येत आहे याविषयी, खोती गांवांतील कोणत्याहि जमिनीच्या स्वरूपाविषयी किंवा एकादे कूळ हे भोगवटा करणारे कूळ आहे किंवा कसे याविषयी कोणताहि प्रश्न उद्भवल्यास, राज्य सरकारने, भूसापन दफ्तारांतील संबंधित नोंदी विचारांत घेऊन आणि योग्य वाटेल अशी चौकशी केल्यानंतर, सदरहू प्रश्नाचा निर्णय दिला पाहिजे आणि असा निर्णय अखेरचा असेल :

परंतु, राज्य सरकारास कोणत्याहि अशा प्रश्नाचा निर्णय देण्याच्या कारणाकरितां कोणत्याहि अधिकाऱ्यास अधिकृत करण्याचा अधिकार आहे आणि राज्य सरकारकडे करावयाच्या अपिलास अधीन राहून त्याचा निर्णय अखेरचा असेल.

३. हा अधिनियम ज्या तारखेस अंमलांत येईल त्या तारखेपासून व त्या तारखेस,—

(१) खोती सत्ताप्रकार, कुलाबा जिल्ह्यांत समाविष्ट, असलेल्या जंजिऱा व भोर ह्या विलीन झालेल्या संस्थानांच्या प्रदेशांत जेथे जेथे तो अंमलांत असेल तेथे तेथे तो नाहीसा करण्यांत आला आहे असे समजले पाहिजे ; आणि

खोती
सत्ताप्रकार
नाहीसा
करणे.

(२) या अधिनियमाअन्वये स्पष्टपणे जी तरतूद केली असेल ती खेरीजकडून, कोणताहि विधी, रटि किंवा प्रघात असला तरीहि किंवा कोणतीहि सनद, अनुदानपत्र, कबुलायत किंवा पट्टा, यांत किंवा न्यायालयाच्या कोणत्याहि हुकुमनाम्यांत किंवा आदेशांत किंवा कोणत्याहि इतर लेखांत कांहींहि असले तरी विलीन झालेल्या, जंजिऱा संस्थानच्या प्रदेशांतील खोती गांवांच्या संबंधांत दिलेल्या सर्व सनदा रद्द करण्यांत आल्या आहेत असे समजले पाहिजे आणि सदरहू सत्ताप्रकारास आनुषंगिक असलेल्या सर्व गोष्टी नष्ट करण्यांत आल्या आहेत असे समजले पाहिजे.

जंजिऱ्याच्या
विलीन
प्रदेशांत
खातेदार
कोण
असावे.

४. विलीन झालेल्या जंजिरा संस्थानाच्या प्रदेशांत,—

(१) फरोक्त इजाफती किंवा वतनी इजाफती ह्या खोती सत्ताप्रकाराने धारण केलेल्या खोती गांवांतील खोती जमिनीच्या बाबतींत,—

(१) जेव्हां अशी जमीन खोताच्या कबजांत असेल तेव्हां खोत हा, आणि

(२) जेव्हां अशी जमीन भोगवटा करणाऱ्या कुळाच्या कबजांत असेल तेव्हां असें भोगवटा करणारे कूळ हे,

(२) वमुली इजाफती किंवा तोटा इजाफती, ह्या खोती सत्ताप्रकाराने धारण केलेल्या खोती गांवांतील खोती जमिनीच्या बाबतींत—

(१) विलीनीकरणापूर्वी त्या त्या वेळीं अंमलांत असलेल्या विधीस अनुसरून भोगाधिकार मूल्य देऊन खोताने अशी जमीन संपादन केली असेल तर, खोत हा ;

(२) जेव्हां अशी जमीन अशा रीतीने संपादन करण्यांत आली नसेल तेव्हां,—

(अ) अशी जमीन ज्याच्या कबजांत असेल असें कूळ हे, आणि

(ब) अशी जमीन कबजांत असलेले कोणतेहि कूळ नसेल तर, खोत हा,

(३) सरकारी जमिनीच्या बाबतींत—

(१) अशी जमीन कबजांत असलेले कूळ हे, आणि

(२) अशी जमीन कबजांत असलेले कोणतेहि कूळ नसेल तर, यथास्थिती, खोत किंवा सहहिस्तेदार हा, आणि

(४) धारा जमिनीच्या बाबतींत, धारेकरी हा,—

त्याने धारण केलेल्या अशा जमिनीच्या संबंधाने राज्य सरकाराला देणें असलेला जमीन महसूल देण्याबद्दल प्रथमतः जबाबदार राहिल आणि त्यास जमीन महसूल अधिनियम किंवा त्या त्या वेळीं अंमलांत असलेला इतर कोणताहि विधि याअन्वये खातेदार म्हणून अशा जमिनीसंबंधाने सर्व हक्क असतील आणि तो अशा जमिनीसंबंधाने असलेल्या सर्व जबाबदाऱ्यांस पात्र असेल :

परंतु,—

(१) वमुली इजाफती किंवा तोटा इजाफती ह्या खोती सत्ताप्रकाराने धारण केलेल्या खोती गांवांतील खोती जमिनीच्या बाबतींत, विलीनीकरणापूर्वी त्या त्या वेळीं अंमलांत असलेल्या विधिनुसार भोगाधिकार मूल्य देऊन खोताने अशी जमीन संपादन केलेली नसेल तेव्हां, आणि

(२) सरकारी जमिनीच्या बाबतींत,

अशा जमिनीच्या संबंधांत ह्या कालयाअन्वये राज्य सरकारला जमीन महसूल देण्यास पात्र असलेला, यथास्थिती, खोत, सह-हिस्तेदार किंवा कूळ हे, सदरहू जमिनीसंबंधाने ठरविण्यांत आलेल्या भू-मापन आकारणीच्या सहापटीइतकें भोगाधिकार मूल्य विहित केलेल्या रीतीने व विहित केलेल्या मुदतींत राज्य सरकारास दिल्यानंतर, अशा जमिनीच्या संबंधांत त्यास खातेदाराचे हक्क प्राप्त होतील.

५. विलीन झालेल्या भोरच्या प्रदेशांत—

(अ) खोती खाजगी जमिनीच्या बाबतींत खोत हा, आणि

(ब) खोती निसबत जमिनीच्या बाबतींत—

(१) जेव्हां अशी जमीन खातेदार कुळाच्या कबजांत असेल तेव्हां, असें खातेदार कूळ हे, आणि

(२) अशी जमीन कबजांत असलेले कोणतेहि खातेदार कूळ नसेल तर, खोत हा, आणि

(क) धारा जमिनीच्या बाबतींत, धारेकरी हा,—

त्याने धारण केलेल्या अशा जमिनीच्या संबंधाने राज्य सरकारास देणें असलेला जमीन महसूल देण्याबद्दल प्रथमतः जबाबदार राहिल आणि त्यास जमीन महसूल अधिनियम किंवा त्या त्या वेळीं

भोरच्या
विलीन
प्रदेशांत
भोगवटा
करणारे
कोणते
इसम
असावेत.

अंमलांत असलेल्या इतर कोणताहि विधि याअन्वये खातेदार म्हणून अशा जमिनीसंबंधाने सर्व हक्क असतील आणि तो अशा जमिनीसंबंधाने असलेल्या सर्व जबाबदाऱ्यांस पात्र असेल.

६. कलम ४ व ५ यांत कांहीं असले तरीहि, जेव्हां एखादी खोती जमीन किंवा खोती खाजगी जमीन, विवक्षित अशा जमिनीवरील भू-मापन आकारणी इतका खंड खोतास दिल्यानंतर खोताच्या बतीने (खातेदार कूळ या- कुळें व्यतिरिक्त) इतर इसमाच्या कबजांत असेल तेव्हां अशा इसमाने, अशा जमिनीवरील भू-मापन आकारणीच्या भोगवटा तीनपटींइतके भोगाधिकार मूल्य विहित केलेल्या रीतीने खोतास दिल्यानंतर, त्यास खातेदार म्हणून अशा करणारे जमिनिसंबंधाने सर्व हक्क असतील असेल.

परंतु, हा अधिनियम ज्या तारखेस अंमलांत येईल त्या तारखेपासून पांच वर्षांच्या मुदतीनंतर ह्या कलमाअन्वये प्रदान केलेला अधिकार चालविता येणार नाही.

७. (१) हा अधिनियम अंमलांत येईल त्या तारखेपासून ज्या जमिनीच्या संबंधाने कोणत्याहि इसमास, खोतास देणे यथास्थिती, कलम ४ किंवा ५ याअन्वये खातेदाराचे हक्क प्राप्त होतील ती जमीन, तिच्यासंबंधाने खोताची असलेल्या देणी देण्यासंबंधीच्या पात्रतेतून मुक्त होईल आणि अशा जमिनीतील खोताचे खोत म्हणून अथलेले सर्व हक्क रकमा भरण्याची नवट करण्यांत आले आहेत असे समजण्यांत आले पाहिजे. जबाबदारी व खोताचे हक्क नाहीं होणें.

(२) कोणत्याहि इसमाने त्याच्या कबजातील जमिनीच्या संबंधाने तारीख ३१ जुलै सन १९५० रोजी व खोताचे संपणाऱ्या चालू वर्षाबद्दल खोतीची जी देणी द्यावयाची असतील त्यांची रक्कम आणि उक्त जमिनीसंबंधाने हक्क कोणत्याहि पूर्वीच्या वर्षाबद्दल अशा देण्याची जी थकबाकी राहिली असेल तिची रक्कम देण्यासंबंधी अशा इतकी देणी देण्याची जी कोणतीहि जबाबदारी असेल तीस पोट-कलम (१) मधील कोणत्याहि सजकुरामुळे बाध येतो असे समजतां कामा नये.

८. (१) खातेदार कूळ हे, त्याने धारण केलेल्या जमिनीच्या बाबतीत हा अधिनियम अंमलांत येण्याच्या खोत्यांच्या निकटपूर्वी खोताच्या देण्याचे रूपांतरित मूल्य विहित केलेल्या रीतीने व विहित केलेल्या मुदतीत देण्यास देण्याचे जबाबदार असेल. असे रूपांतरित मूल्य पोट-कलम (२) व (३) मध्ये निदिष्ट करण्यांत आल्याप्रमाणे रूपांतरित मूल्य अंदाजण्यांत व देण्यांत आले पाहिजे.

(२) सामलतदाराने, पोट-कलम (१) मध्ये उल्लेख केलेल्या इसमांस व खोतास विहित केलेल्या रीतीने नोटीस दिली पाहिजे आणि त्याने रीतसर चौकशी केल्यानंतर खोताच्या देण्याचे रूपांतरित मूल्य ठरविले पाहिजे :

परंतु, रूपांतरित मूल्याची रक्कम ही, जमिनीच्या भू-मापन आकारणीच्या दहापटींइतक्या रकमेच्या कमाल सयदिस अर्धीन राहून, खोताची देणी रोकड रकमेत देण्याजोगी असल्यास, त्यांच्या रकमेच्या पांच-पटींहून, अधिक असतां कामा नये किंवा ती मालाच्या स्वरूपांत देण्याजोगी असल्यास किमतीच्या पांचपटींहून अधिक असतां कामा नये, किंवा खोताची देणी पिकाच्या हिश्याच्या रूपांत देण्याजोगी असल्यास, पोट-कलम (३) मध्ये तरतूद केलेल्या रीतीने हिशोब करून काढलेल्या अशा देण्यांच्या रूपांतरित मूल्याच्या पांचपटींहून अधिक असतां कामा नये.

(३) पिकाच्या हिश्याच्या रूपांत द्यावयाच्या खोताच्या देण्याचे रूपांतरित मूल्य अंदाजे ठरविताना पिकाचा तिसरा हिस्सा हा, जमिनीसंबंधी ठरविलेल्या भू-मापन आकारणीच्या दोनपटीइतका आहे असे समजले पाहिजे व पिकाचा इतर कोणताहि हिस्सा हा, अशा आकारणीची प्रमाणशीर पट म्हणून समजण्यांत आला पाहिजे.

भाताच्या लागवडीच्या संबंधांत राब खताच्या कारणाकरिता प्रत्यक्ष उपयोगांत आणलेल्या कोणत्याहि वरकस जमिनीच्या बाबतीत द्यावयाचे उत्पन्नाचे रूपांतरित मूल्य हे, अशा जमिनीच्या एका भू-मापन आकारणी-इतके आहे असे समजले पाहिजे.

स्पष्टीकरण.—“रूपांतरित मूल्य” या संज्ञेत, विलीन झालेल्या जंजिरा किंवा भोर संस्थानाच्या प्रदेशांना लागू असलेला खोती भूव्यवस्था अधिनियम, सन १८८०, याचे कलम ९ किंवा त्याचे कोणतेही इतर उपबंध याअन्वये खातेदार कुळांच्या संबंधांत खोताचे कोणतेही हक्क नष्ट न केल्याबद्दल दिलेल्या नुकसानभरपाईचा समावेश होतो असे समजण्यांत आले पाहिजे.

भोगा-
धिकार
मूल्य किंवा
रूपांतरित
मूल्य हे
जमीन
महसुलाची
थकबाकी
म्हणून वसूल
करतां
येईल.

९. (अ) कलम ४ अन्वये देण्याजोगे भोगाधिकार मूल्य हे, जर राज्य सरकारास देण्यांत आले नाही तर; आणि

(ब) कलम ८ अन्वये देण्याजोगे रूपांतरित मूल्य हे, खोतास देण्यांत आले नाही तर, तें जमीन महसुलाची थकबाकी म्हणून वसूल करतां येईल. वसूल केलेली रक्कम, यथास्थिती, सरकारांत जमा करण्यांत आली पाहिजे किंवा खोतास दिली पाहिजे.

खोतांन
हिशोब
वगैरे
अधिकृत
अधि-
काऱ्याच्या
स्वाधीन
करणे.

१०. (१) जेव्हां जेव्हां राज्य सरकारने ह्याबाबत अधिकृत केलेला अधिकारी तसा निदेश देईल तेव्हां तेव्हां, खोतांन खोती गांवास त्या त्या वेळीं लागू असलेल्या विधीअन्वये सदर गांवासंबंधी त्यांन ठेवलेले हिशोब आणि इतर कागदपत्र त्याजपुढे किंवा निदेशांत निदिष्ट करण्यांत येईल अशा इतर अधिकाऱ्यापुढे हजर केले पाहिजेत.

(२) जर बाजबी कारणाशिवाय खोत असे कोणतेही हिशोब किंवा कागदपत्र स्वाधीन करण्यांत कसूर करील तर, त्यास, दोषी ठरविण्यांत आले असतां, पराकाष्ठा २०० रुपये दंडाची शिक्षा होईल, असे कोणतेही हिशोब किंवा कागदपत्र स्वाधीन करण्यांत कसूर चालू राहिल्याच्या बाबतींत, खोतास, अशा पहिल्या कसुरीबद्दल दोषी ठरविण्यांत आल्यानंतर अशी कसूर चालू राहिल त्या प्रत्येक दिवसाबद्दल त्यास आणखी पराकाष्ठा २५ रुपये दंडाची शिक्षा होईल.

लागवडीस
न आणलेल्या
आणि पडीत
जमिनी व
जमीन
महसूल
अधिनियम,
कलम ३७
मध्ये
निदिष्ट
केलेली
सर्व
मालमत्ता
राज्य
सरकार-
मध्ये
निहित
होणे.

११. शंकेचे निरसन व्हावे म्हणून याअन्वये असे जाहीर करण्यांत येते कीं, खोती गांवांतील लागवडीस न आणलेल्या ज्या जमिनींचा व ज्या पडीत जमिनींचा कोणत्याही खोताकडून उपयोग करण्यांत येत नसेल व हा अधिनियम अंमलांत येण्याच्या तारखेपूर्वी महसूल दफतरांत किंवा भू-मापन दफतरांत खोती किंवा खोती खाजगी म्हणून ज्यांची नोंद करण्यांत आली नसेल अशा सर्व जमिनी आणि जमीन-महसूल अधिनियम, कलम ३७ मध्ये उल्लेख केलेली खोती गांवांतील इतर सर्व प्रकारची मालमत्ता जर त्या व्यक्त्या किंवा मालमत्ता वेधरीत्या धारण करण्यास समर्थ असलेल्या व्यक्त्या कोणत्याही समूहाच्या मालमत्ता नसतील तर, अशा इसमांचे त्यांत किंवा त्यांवर जे कोणतेही हक्क प्रस्थापित करण्यांत येतील ते खेरीजकरून आणि त्या त्या वेळीं अंमलांत असलेल्या कोणत्याही विधींत अन्यथा जी तरतूद केलेली असेल ती खेरीजकरून, त्यांत किंवा त्यावर असलेल्या किंवा त्यांच्या असलेल्या सर्व हक्कांसह सरकारची मालमत्ता आहे असे समजले पाहिजे, आणि जमीन महसूल अधिनियमाच्या ३७ व्या किंवा ३८ व्या कलमांत तरतूद केलेल्या रीतीने आणि त्या कारणांकरितां अधिकाऱ्यास त्यांची बिलहेवाट लावतां येईल किंवा त्या अलग ठेवतां येतील आणि त्यांनी तसे करणे हे विधिसंमत असेल.

१२. हा अधिनियम अंमलांत येईल त्या तारखेपासून खोतास, जमीन परत मिळण्याच्या त्याच्या जमीन परत हक्कानुसार कोणत्याहि खोती जमिनीत किंवा खोती निलबत जमिनीत कोणताहि हक्क संपादन करतां मिळण्याचा खोताचा हक्क नष्ट येणार नाही.

स्पष्टीकरण.—या कलमाच्या प्रयोजनाकरितां जमीन परत मिळण्याचा हक्क, या संज्ञेचा अर्थ, ज्यायोगे खोतास, जंजिरा व भोर हीं संस्थानें विलीन होण्यापूर्वी त्यांच्या प्रदेशांस लागू असल्या प्रमाणेचा खोती भूमिव्यवस्था अधिनियम याच्या १० व्या कलमाअन्वये खोतादार कुळानें धारण केलेल्या जमिनी संपादन करण्याचा हक्क प्राप्त होता तो हक्क असा समजावा.

१३. त्या त्या वेळीं अंमलांत असलेला कोणताहि करार, अनुदान किंवा विधी याअन्वये ज्यांची मालकी झाडावरील राज्य सरकारनें हस्तांतरित केली असेल अशा झाडांव्यतिरिक्त, भारतीय जंगल अधिनियम, १९२७ हक्क किंवा त्या त्या वेळीं अंमलांत असलेला इतर कोणताहि विधि याअन्वये खास राखून ठेवण्यांत आलेल्या झाडां संबंधीचा हक्क राज्य सरकारच्या विहित होईल, आणि ह्या अधिनियमातील कोणत्याहि सजकुरामुळे, राज्यांत अंमलांत असल्याप्रमाणेच भारतीय जंगल अधिनियम, १९२७, याचे उपबंध खोती गांवांतील जंगलांना लागू करण्याच्या राज्य सरकारच्या हक्कास कोणत्याहि प्रकारें बाध येणार नाही.

१४. (१) ह्या अधिनियमाच्या उपबंधांपैकी कोणत्याहि उपबंधामुळे इसमाचे, खोताचे किंवा इतर जमिनीतील कोणत्याहि जमिनीतील त्याचे कोणतेहि हक्क किंवा हितसंबंध नष्ट होऊन किंवा त्यांत बदल होऊन त्याचे कोणतेहि नुकसान झालें असेल आणि असे हक्क नष्ट झाल्यामुळे किंवा त्यांत बदल झाल्यामुळे कोणतीहि जमीन किंवा अशा जमिनीतील किंवा जमिनीवरील कोणताहि हक्क किंवा हितसंबंध, सार्वजनिक मालकीचा झाला अहे असें असा इसम सिद्ध करील तर, त्यास, नुकसानभरपाईसाठीं कलेक्टरकडे अर्ज करण्याचा अधिकार आहे.

(२) असा अर्ज, ह्या अधिनियमाअन्वये केलेल्या नियमांनी विहित केलेल्या नमुन्यांत व हा अधिनियम अंमलांत येण्याच्या तारखेपासून सहा महिन्यांच्या आंत केला पाहिजे.

(३) जमीन महसूल अधिनियमाअन्वये तरतूद केलेल्या रीतीनें रीतसर चौकशी केल्यानंतर कलेक्टरनें त्यास वाजवी व पुरेशी वाटेल अशी नुकसानभरपाई दिली पाहिजे :

परंतु—

(अ) खोती गांवांत जमिनी परत मिळण्याचा हक्क नष्ट केल्याबद्दल खाब्याची नुकसानभरपाईची रक्कम ही, अशा जमिनीच्या दर १०० एकरास २ रुपये या दरानें हिशोब करून येणाऱ्या रकमेहून अधिक असतां कामा नये ;

(ब) लागवडीस न आणलेल्या ज्या जमिनीचा व ज्या पडीत जमिनीचा कोणत्याहि खोताकडून उपयोग करण्यांत येत नसेल व तारीख १ ऑगस्ट सन १९५३ च्या निकटपूर्वी महसूल दफतरांत किंवा भू-मापन दफतरांत खोती किंवा खोती खासगी म्हणून ज्यांची नोंद करण्यांत आली नसेल अशा जमिनीचा उपयोग करण्याचा कोणताहि हक्क नष्ट केल्याबद्दल खाब्याची नुकसानभरपाईची रक्कम ही, अशा जमिनीच्या प्रत्येक १०० एकरांबद्दल पांच रुपये या दरानें हिशोब करून येणाऱ्या रकमेपेक्षा अधिक असतां कामा नये.

तसेंच, खोताचा कोणताहि इतर हक्क किंवा दुसऱ्या कोणत्याहि इसमाचा कोणताहि हक्क नष्ट केल्याच्या किंवा त्यांत बदल केल्याच्या बाबतींत, कलेक्टरनें भूमि संपादन अधिनियम, १८९४, कलम २३, पोट-कलम

(१) व कलम २४ यांच्या उपबंधानुसार वागलें पाहिजे.

(३-अ) (१) जेव्हा पोट-कलम (३) अन्वये निवाडा करणारा अधिकारी ह्या अधिनियमान्वयेचा कलेक्टर असेल परंतु जमीन महसूल अधिनियमाच्या ८ व्या कलमान्वये नेमलेला कलेक्टर नसेल आणि अशा निवाडाचा रक्कम पांच हजार रुपयांहून अधिक असेल तेव्हा, उक्त निवाडा—

(अ) निवाडाचा रक्कम पंचवीस हजार रुपयांहून अधिक नसेल तर जमीन महसूल अधिनियमाच्या ८ व्या कलमान्वये नेमलेल्या कलेक्टरच्या, किंवा

(ब) निवाडाचा रक्कम पंचवीस हजार रुपयांहून अधिक असेल परंतु एक लाख रुपयांहून अधिक नसेल तर कमिशनरच्या, किंवा

(क) निवाडाचा रक्कम एक लाख रुपयांहून अधिक असेल तर, राज्य सरकारच्या, आगाऊ अनुमतीवाचून करतां कामा नये.

(२) जेव्हा पोट-कलम (३) अन्वये निवाडा करणारा अधिकारी या अधिनियमान्वयेचा कलेक्टर असेल आणि त्याचप्रमाणे तो जमीन महसूल अधिनियमाच्या ८ व्या कलमान्वये नेमलेला कलेक्टरही असेल, आणि अशा निवाडाचा रक्कम पंचवीस हजार रुपयांहून अधिक असेल तेव्हा असा, निवाडा,—

(अ) निवाडाचा रक्कम एक लाख रुपयांहून अधिक नसेल तर, कमिशनरच्या, किंवा

(ब) निवाडाचा रक्कम एक लाख रुपयांहून अधिक असेल तर, राज्य सरकारच्या, आगाऊ अनुमतीवाचून करतां कामा नये.

(३) पोट-कलम (३) अन्वयेचा प्रत्येक निवाडा भू-संपादन अधिनियम, १८९४, याच्या २६ व्या कलमांत विहित केलेल्या नमुन्यांत असला पाहिजे."

(४) कलेक्टरच्या निवाडासुळे ज्याचे नुकसान झाले असेल अशा कोणत्याहि इसमास, मुंबई महसूल न्यायाधिकरण अधिनियम, १९३९, याअन्वये रचना करण्यांत आलेल्या मुंबई महसूल न्यायाधिकरणाकडे अपील करण्याच्या अधिकार आहे.

(५) पोट-कलम (४) अन्वये अपिलांचा निर्णय देतांना मुंबई महसूल न्यायाधिकरणाने, व्यवहार प्रक्रिया संहिता, १९०८ अन्वये मूळ न्यायालयाने दिलेल्या हुकूमनाम्यावर किंवा आदेशावर केलेल्या अपिलांचा निर्णय करतांना न्यायालयास जे अधिकार असतील ते सर्व अधिकार घालविले पाहिजेत व न्यायालय जी कार्यरीती अनुसरते तीच कार्यरीती अनुसरली पाहिजे.

(६) मुंबई महसूल न्यायाधिकरणाकडे करावयाच्या अपिलास अर्धीन राहून कलेक्टरने दिलेला निवाडा व अशा अपिलावरील मुंबई महसूल न्यायाधिकरणाचा निर्णय हा, अखेरचा आणि निर्णायक असेल आणि त्यास कोणत्याहि न्यायालयांतील कोणत्याहि दाव्यांत किंवा कामकाजांत हरकत घेतां येणार नाही.

मुदत.

१५. ह्या अधिनियमाअन्वये मुंबई महसूल न्यायाधिकरणाकडे करावयाचे प्रत्येक अपील कलेक्टरच्या निवाडाच्या तारखेपासून साठ दिवसांच्या मुदतीत केले पाहिजे. भारतीय मुदत अधिनियम, १९०८, कलम ४, ५, १२ व १४ यांचे उपबंध असे अर्धील दाखल करण्याच्या बाबतीत लागू होतील.

न्यायालय
शुल्क.

१६. न्यायालय शुल्क अधिनियम, १८७०, यांत कांहींहि असले तरी, मुंबई महसूल न्यायाधिकरणाकडे या अधिनियमाअन्वये केलेल्या प्रत्येक अपिलावर विहित केलेल्या अशा किंमतीचा न्यायालय शुल्क मुद्रांक लावला पाहिजे.

सन
१९५८ चा
मुंबई
अधिनियम
९३ वा
याच्या
प्रारंभापूर्वी

१६-अ. जेव्हा मुंबई भू-सत्ताप्रकार नाहीसे करण्याबाबत (सुधारणा) अधिनियम, १९५८, याच्या प्रारंभापूर्वी कलम १४, पोट-कलम (३) अन्वये कोणताहि निवाडा करण्यांत आला असेल आणि कलम १४, पोट-कलम (४) अन्वये अशा निवाडाच्याबद्दल कोणतेहि अपील दाखल करण्यांत आले नसेल तेव्हा, कलम १४, पोट-कलम (६) यांत कोणताहि मजकूर असला तरीहि, राज्य सरकारास, अशा निवाडाचा संबंधीच्या चौकशीची किंवा कामकाजाची बंधता, संयुक्तकता किंवा नियमबद्धता याबद्दल स्वतःची खात्री करून घेण्याच्या कारणाकरितां अशा चौकशीचे किंवा कामकाजाचे इतर मागण्यांचा अधिकार आहे आणि जर

हितसंबंधित पक्षकारांना त्यांची बाजू मांडण्याची संधि दिल्यानंतर, अशा चौकशीच्या किंवा कामकामाच्या केलेल्या वैधतेविषयी, संयुक्तकतेविषयी किंवा नियमबद्धतेविषयी त्याची खात्री झाली नाही, तर त्यास, निवाडा निवाड्यांच्या संबंधात रद्द ठरविण्याचा आणि नव्याने निवाडा करण्याविषयी कलेक्टरास निदेश देण्याचा अधिकार आहे आणि फेर-त्यानंतर निवाडा करण्यासंबंधीचे, अशा निवाड्याच्या निर्णायकत्वासंबंधीचे आणि अशा निवाड्याविरुद्ध तपासणीचे करावयाच्या अपिलासंबंधीचे, या अधिनियमाचे सर्व उपबंध, योग्य त्या फेरफारांनिशी अशा नवीन अधिकार. निवाड्यास लागू होतील."

१७. या अधिनियमाअन्वये कलेक्टर व मुंबई महसूल न्यायाधिकरण यांजपुढे चालू असलेली सर्व चौकशी व चौकशी व कामकाज हे, भारतीय दंड संहिता, कलमें १९३, २१९, २२८ यांच्या अर्थानुसार न्यायसंबंधी कामकाज कामे आहेत असे समजण्यांत आले पाहिजे. न्याय-संबंधी कामे समजणें.

१८. या अधिनियमाच्या उपबंधांअन्वये देण्याजोगी नुकसानभरपाईची रक्कम, हस्तांतर करण्याजोग्या नुकसान-रोख्यांच्या स्वरूपांत देण्याजोगी असेल आणि त्यावर, असे रोखे काढल्याच्या तारखेपासून दरसाल दरशेकडा भरपाईची ३ या दराने व्याज मिळेल आणि त्याची रक्कम, असे रोखे दिल्याच्या तारखेपासून वीस वर्षांच्या मुदतीत, रक्कम मुद्दल व व्याज यांच्या समान वार्षिक हप्त्यांनी फेड करण्याजोगी असेल, सदरहू रोखे विहित करण्यांत येईल इतक्या दर्शनी किमतीचे व अशा नमुन्यांत असतील. हस्तांतरित रोख्यांच्या स्वरूपांत देण्याजोगी असणें.

१९. मुंबई कुळवहिवाट व शेतजमिन अधिनियम, १९४८, याच्या उपबंधांपैकी कोणतेही उपबंध हे सन १९४८ खोती गांवातील कोणत्याही जमिनीच्या बाबतीत किंवा खोत व त्याची कुळे यांचे परस्पर हक्क आणि चा मुंबई जबाबदाऱ्या यांच्या बाबतीत लागू होण्याला ह्या अधिनियमातील कोणत्याही उपबंधामुळे बाध येतो असे अधिनियम ६७ याचे समजता कामा नये, मात्र उक्त उपबंध ह्या अधिनियमाच्या स्पष्ट उपबंधांशि कोणत्याही रीतीने विसंगत उपबंध नसतील तेथवरच ते अशा रीतीने लागू होण्यास बाध येणार नाही. खोत व कुळे यांच्या संबंधास लागू असणें.

२०. खोती गांवांत कौली सत्ताप्रकाराने धारण केलेल्या परंतु, ज्यास मुंबई कौली व कटुबाण सत्ता- अधिनियम प्रकार (नाहीसा करण्याबाबत) अधिनियम, १९५३ हा, लागू आहे अशा कौली जमिनींना ह्या अधि- कौली नियमांतील कोणताही मजकूर लागू असणार नाही. जमिनींना लागू नसणें.

२१. राज्य सरकारास, ह्या अधिनियमाचे उपबंध पार पाडण्याच्या कारणांसाठी नियम करण्याचा नियम. अधिकार आहे. असे नियम आगाऊ प्रसिद्ध करण्याच्या शर्तीस अधीन राहतील आणि ते कायम करण्यांत आल्यावर राजपत्रांत प्रसिद्ध करण्यांत आले पाहिजेत.

२२. जंजिरा संस्थानास लागू असलेला खोती भूमिव्यवस्था अधिनियम, १८८० हा, आणि भोरच्या रद्द करणें. विलीन प्रदेशास लागू असलेला उक्त अधिनियम या अन्वये रद्द करण्यांत आला आहे.

अनुसूचि

(कलम २ पहा.)

(अ) जंजि-याच्या विलीन प्रदेशांतील खोती गांवें

१. बोर्ली.	३६. आडी भाटाची.
२. मुरई (मुरुड महाल).	३७. रेवळी.
३. अबिटघर.	३८. जांभुळ.
४. काकलघर.	३९. तोंडपुरे.
५. चिचघर.	४०. आगरवाडी.
६. बामनड.	४१. पांगलोळी.
७. महाळुंग बुदुक.	४२. कुडगांव (म्हसळें महाल).
८. मलाव.	४३. पाष्टी.
९. अंबाली.	४४. वारानत.
१०. सातिडें.	४५. नेवरुळ.
११. येसाडें.	४६. कोलवट.
१२. सावरुळी.	४७. सांगवड.
१३. उसाडी.	४८. रातिवणें.
१४. जोसरजन.	४९. केळते.
१५. बेलसाय.	५०. खामगांव.
१६. उंदरगांव.	५१. कणघर.
१७. खारवारणवटा.	५२. लेप.
१८. वावडुंगी.	५३. वांगणी.
१९. वांडे.	५४. वाघव.
२०. मणेर.	५५. कुडतुडी.
२१. टेंभोडे.	५६. मांजरवणें.
२२. कोळमांडले.	५७. घोणसें.
२३. मोरे.	५८. शिलीम.
२४. पाळें.	५९. वाडघर (म्हसळें महाल).
२५. आरबघर.	६०. दगडधूम.
२६. सारणें.	६१. चिचोडे.
२७. म्हसळें.	६२. कांदळवाडा.
२८. सोवर.	६३. खारगांव बुदुक.
२९. ताम्हणें करंबे.	६४. चिरगांव.
३०. साकळप.	६५. लहिवट.
३१. खारगांव खुर्द.	६६. धोरजें.
३२. भाबट.	६७. मुरई (म्हसळें महाल.).
३३. चाळी.	६८. देहेण.
३४. कळसुरी.	६९. तळवडें.
३५. खान लोसी.	७०. तोरडी.

७१. आडी महाडखाडी.	१००. शेखाडी.
७२. पानवें.	१०१. जसवली.
७३. कोळें.	१०२. वाडघर (श्रीवर्धन महाल).
७४. कोनझरी.	१०३. साखरी.
७५. कोकवाळ.	१०४. जवेलें.
७६. ठाकरोळी.	१०५. साखररावणें.
७७. मांदठणें.	१०६. कोढें.
७८. ताम्हणें शिकें.	१०७. हविट.
७९. आंबेट.	१०८. कर्जें.
८०. फळसप.	१०९. कुडकी.
८१. खुजरें.	११०. म्हसप.
८२. वाकलघर.	१११. भाबें.
८३. आसुफ.	११२. बोर्ली-पंचातन.
८४. भरडखोल.	११३. नागांव.
८५. दंडगुरी.	११४. कोढें-पंचातन.
८६. वंजालें.	११५. सावडें.
८७. वावे-पंचातन.	११६. करळस.
८८. देवखोल.	११७. कर्लिजें.
८९. नागलोळी.	११८. देवघर.
९०. हुनरवेली.	११९. मराळ.
९१. शिरवाणें.	१२०. कुरवाडें.
९२. चिखलप.	१२१. सायगांव.
९३. पुनीर.	१२२. खर्डी.
९४. भेघवरें.	१२३. अरथी.
९५. बाराडोली.	१२४. करिवणें.
९६. बापोली.	१२५. निवाळें.
९७. मामोली.	१२६. धारवली.
९८. गुळाढें.	१२७. वावे तर्फ श्रीवर्धन.
९९. कोडिवली.	१२८. वडशेट.

(ब) भोरच्या विलीन प्रदेशांतील खोती गावें.

१. पाली.	१७. गुगुळवाडा.
२. अंबोलें.	१८. पोटलज खुर्द.
३. खांडपोळी.	१९. हेर्गेरी.
४. अमनोरी.	२०. भागें.
५. वावे.	२१. वावलोळी.
६. चिवें.	२२. सिद्धेश्वर खुर्द.
७. पाडसरें.	२३. कळंबोशी.
८. घोटवाडें.	२४. चांदेगांव.
९. कळंब.	२५. पडघवली.
१०. मूळशी.	२६. ज्ञाप.
११. महागांव.	२७. कवळें.
१२. अपटवणें.	२८. तिवरें.
१३. दहिगांव.	२९. कानिवली.
१४. नाडसुरें.	३०. पोटलज बुदुक.
१५. नानोस.	३१. वाघोशी.
१६. नाडगांव.	